

En etterlatt artikkel av Stefán Karlsson (1928–2006)

Stefán Karlsson var en av de fremste eksperter på den norrøne håndskriftkulturen, særlig det som gjaldt språkhistorie, skrifthistorie, og paleografi. Han var utdannet ved Københavns Universitet under veiledning av professor Jón Helgason på den Arnamagnæanske håndskriftsamlingen, men hadde også kortere studieopphold i Sverige og Norge. Etter mange år i København vendte Stefán tilbake til Island og begynte sitt arbeid på den islandske håndskriftsamlingen (Handritastofnun Íslands), som i 1972 ble erstattet av Stofnun Árna Magnússonar á Íslandi. Stefán arbeidet her, ikke bare fram til han gikk av for aldersgrensa i 1998, men helt til sin død, og var en enestående kapasitet på sitt område. Siden hans institutt var et samlingspunkt for forskere fra hele verden, er det svært mange som har fått nytte godt av hans kunnskaper og erfaring.

På slutten av 1970-tallet publiserte Stefán to artikler i *Maal og Minne*: “Om norvagismer i islandske håndskrifter” (1978: 87–101) og “Islandsk bogekspert til Norge i middelalderen” (1979: 1–17). Som titlene sier, handler begge artiklene om norsk-islandske relasjoner. Begge artiklene fikk stor betydning og er blitt hyppig sitert.

Stefán Karlsson døde brått og uventet under et forskningsopphold i København i 2006. Hans kollega ved “Árnastofnun”, Guðvarður Már Gunnlaugsson, har gjennomgått hans etterlatte dokumenter, og blant det materialet som lå lagret i datamaskinen hans, var en nesten ferdig artikkel som var tiltenkt “*Maal og Minne*”. Denne artikkelen er publisert her i det følgende.

Guðvarður opplyser at artikkelen fantes i en mappe merket “Ófr(á) - g(engnar) greinar” (uferdige artikler). Han opplyser videre at Stefán tok i bruk datamaskin i 1985 eller 1986, og at det derfor er usannsynlig at arbeidet er eldre enn dette, med mindre han har tastet det inn i ettertid.

Dette gjelder imidlertid bare for de tre første delene av artikkelen. Siste del er skrevet senere. Til dette har Guðvarður levert følgende redegjørelse:

I sin bibliografi nevner Stefán artiklen under overskriften “Ófrágengnar greinar” (uafsluttede artikler) og skriver om den: “Et norsk kristenrettsfragment. AM 162 L fol. [Á að birta í Maal og Minne með viðbót vegna annars brots sem ég hef fundið með sömu hendi.]” (Skal publiceres i Maal og Minne med et tillæg pga. et andet fragment med samme hånd). Dette tillæg (den fjerde del af artiklen) fandtes i Stefáns computer efter hans død. Øverst i filen er skrevet “14.1.88” og i indledningen (se s. 169) står: “Ved gennemgang af norske lovhåndskrifter i juni 1987, efter at ovenstående redegørelse for AM 162 L fol. (L) blev skrevet ...”. Det er klart at de tre første dele er skrevet før juni 1987 og den fjerde del i sidste halvdel af 1987 og evt. i begyndelsen af 1988. Fjerde del er ikke færdigbehandlet. Stefán har allerede skrevet indledningen til den fjerde del og kapitlet om vokaler, men havde sikkert tænkt sig at skrive mere om konsonanter og ordformer. Eftersom artiklen er tæt på at være færdigbehandlet og rummer vigtige iagttagelser og konklusioner, synes det fornuftigt at trykke den i sin nuværende form. Ligeledes forekommer det naturligt at publicere artiklen i Maal og Minne i overensstemmelse med Stefáns hensigt. (Guðvarður Már Gunnlaugsson).

Vi er glade for å kunne publisere dette verdifulle bidraget om et ukjent norsk håndskriftfragment. Som det fremgår av redegjørelsen over, er artikkelen ikke helt ferdig fra forfatterens hånd. Vi har likevel bestemt oss for å trykke den som den er. Del 4 fremstår da som en skisse, uten at alle momenter er med og uten den drøfting og fortolkning som vi kunne ha ønsket oss. Professor Jonna Louis-Jensen, København, har velvillig lest artikkelen og anbefalt trykking. Hun har foreslått noen få endringer, mest av stilistisk art, som vi har tatt til følge. Guðvarður Már Gunnlaugsson har kontrollert alle manuskripthenvisningene. Litteraturliste og referanser er tilpasset Maal og Minnes retningslinjer, ellers er det ikke gjort noen endringer av substansiell betydning. Vi vil takke Guðvarður for å ha formidlet artikkelen og for verdifulle opplysninger. Vi vil også takke Jonna Louis-Jensen for gjennomlesningen.

Red